بێجگە لە گوتەی یادنامە، هەر بابەت و نوسین و هەواڵێک بڵاوبکرێتەوە، سەرپەرشتیاری ئەم بڵاوکراوەیە لێی بەرپرسیار نییە، ئامانجمان تەنها نوسینەوەی رووی راستی و یادەوەری جەنگاوەرە دێرینەکانمانە....

یادنامە

YADNAMA
سەرکەوت محەمەد فەتاح(جیهاز)
سەرپەرشتی بڵاوکردنەوەی دەکات
Amsterdam
Holland

بڵاوکراوەیەکی گشتییە یاداشت و یادەوەری دێرین دەگێڕێتەوە

ژمارە 3 **25.April. 2019** **25** ئەپریلی 2019

با پێکەوە لاپەڕەکانی حەز و ئاوات و خەون و خۆشی و ناخۆشی و خەم و مەراقەکان هەڵدەینەوە، با تێبگەین سەرمایە و سامانی تەمەنی ئەم مرۆڤە لەم ڕۆژگارەدا چ مانا و بەهایەکمان پێ دەبەخشن...!

یادنامە

خەڵوەتێک لەیادی دۆستێکی شەهید
پێشکەشە بەو شەهیدانەی لە دایک نەبوون..!

نوسینی: چیا عەباس

دور لەکێشمەکێشی ڕۆژانەی ژیان، دور لەکێشە و قەیران، پرۆژە. لێدوان، نوسین و دژە نوسین، دور لە پیرۆزکردنی ئەم سەرکردە و هێز و ڕەشکردنی ئەوی تر، با بۆ چرکەساتێک ببینە هاوڕێی ڕێبوارێکی خەمخۆری نیشتمان، گەشتێک لەناخ و دەروونی بە تەمەنچوو و ماندوویدا بەڕێبکەین، هێمنانە بیدوێنین، گوێی لێ بگرین، پێکەوە لاپەڕەکانی حەز و ئاوات و خەون و خۆشی و ناخۆشی و خەم و مەراقەکانی هەڵدەینەوە، با تێبگەین سەرمایە و سامانی تەمەنی ئەم مرۆڤە لەم ڕۆژگارەدا چ مانا و بەهایەکمان پێ دەبەخشن.

برای ئەزیز،

هەواڵ و نوسینەکان، شاشەی کەناڵەفرە ڕەنگەکان، چەلەحانێی کۆڵکەسەرکردە و چاودێر و پسپۆرە بێ ژمارەکان، چاوچنۆکی و هەڵپەی گەندەڵ و تێر نەبووەکان، مێژو و ماندوبوون و مەینەتی و دەردەسەری ژیان و گوزەرانی تۆیان کردوتە شەوچەرەی ئەم وەرزەی زستانی تەمەنیان.

ئەزیزەکەم،

ئەو ساتەی تورە و بێ ئومێدی، دەردەسەری و جەور و نەهامەتیەکانی ئەم رۆژگارە، سەرنوقمی دەریایەکی بەرین و قوڵی ئازار و خەم و مەراقت دەکەن، شەپۆلە تورەهەڵچوەکانیش لەکەنارەکانی دورگە دور و چۆڵەکان دەتگیرسێننەوە، لەو ساتەدا تەنیایی لەفەزا خامۆش و بێدەنگەکەیدا لەئامێزت دەگرێت، وەک حەشارگەیەکی بێناو و ناونیشان و بێسنور دەروازەکانی بەڕوی خەم و ئازار و ئاوات و چیرۆکەکانت واڵایان دەکات. تۆش لەو چرکەساتەکورتەدا خۆت ڕادەستی ساتێک نەمان دەکەیت، بەرگی تەپ و تۆزاوی نیشتوی تەمەن لەزهن و جەستەت ڕادەماڵیت، وێڵی چرکەیەک دورکەوتنەوە و تەنیایی و حەوانەوەیت، پەرۆشیت بۆ ئاشنابونەوە بەتەلیسمەکانی ئەو یاد و چیرۆکانەی زمانی زەمەن بۆت دەچرنەوە. ئەو دورگە دورە چۆڵە بێناوە دەبێتە نیشتمانی یادەوەریەکانی ژیان و خەونەکانت، لە ئامێزت دەگرێت،دەتحەوێنێتەوە، دەتلاوێنێتەوەو دەتباتەوە بۆ سەرەتا، بۆ زەمەنی هیوا و چاوەڕوانی. لەونیشتمانەی خەیاڵیشدا هەر شەیدای ئەو مەملەکەتەی کە لەمێژە وەک هێلانەی ئارامی و خۆشەویستی وێڵی بوویت، بۆیە بۆ تەماسێکی بێ هاوتا لەگەڵ جەبروتی غیابدا دەخزێیتە فەزا ئارام و دڵنیا بەخشەکەی خەڵوەتەوە. لەوفەزایەدا بێئەوەی هەست بکەیت هەستکردن بەدەوروبەر هیچ بونێکی نامێنێت، دیمەن و ڕەنگەکان ئاوا دەبن، دەنگەکان بێدەنگ دەبن و وشەکان هەڵدەوەرێن.

لەو فەزایەدا سروشت و گەردون بەئیقاعی ڕۆحە هێمن و سۆزبەخش و بێگەردە ڕەسەنەکەی ژیان، دەتگرنە کۆشە گەرم و ئارامەکەی خۆیان، ڕۆحە ناسک و بێگەردەکەی تەمەنی نازداریت دەبرژێنە سەر گوڵاڵە سورە و گوڵە نێرگز.

بروانە ل 2

پاشماوەی نوسینەکەی دکتۆر چیا خەڵوەتێک لە یادی دۆستێکی شەهید

لەو فەزا بەرینەدا حەزەوردیلەکانت لەسەر سنگی مانگێکی بێ ناو و ناونیشان نەقش کەرەوە، چاوەڕوان بە لەو دیوی فەزاوەیەزدانێک ئاوڕێک بداتەوەو دوعا و نزای حەزەکانت بەو زمانەی خۆت بیانخوێنێتەوەو لێیان تێبگات. ئەوە ساتێکە شنەبا، وەک گەڵایەکی خەزانی تەمەن بەلارو لەنجەی نەرم و نازدار بەرەو هەواری خۆی دەتبات، ساتێکە گرە بەتینەکەی فەنەرەکانی ئومێد لە ئاسمانی مەملەکەتە تێکشکاوەکەتدا خەون و حەزەکانت دەدرەوشێننەوە. ساتێکە سەرگوزشتەی گەشتی تەمەن، زۆر کورتتر لەتەمەنی چاو تروکاندنێک و زۆر خێراتر لەبریسکەی بەهار، زهن و بەرچاوانت دەهرووژێنن و لێوانلێویان دەکەن لەشریتێک دیمەن و سات و بیرەوەری و خۆزگەو ئاخ. تۆش ملی بۆ کەچ دەکەیت و ڕێگای گەشتی گەڕانەوە بۆ سەرەتا دەگریتەبەر. لەم گەشتەدا دەگەڕێیتەوە بۆ پێش چەکەرەکردن، دەگەڕێیتەوە بۆ ساتەکانی یەکەم گریان و یەکەم زەردەخەنەی ساکار و گڕوگاڵکردن و بۆ سەرەتای حەزە وردیلەکان.

گەشـــتی گەڕانەوە...

کاتێک یەکەم هەنگاوی گەشتی گەڕانەوە دەنێیت، نەکەی لەحەز و ئاواتەکانی سەرەتا پەشیمان بیتەوە، نەکەی بە پەرۆشی و گڕوتینی سەرەتا دەنکەدەنکی چاوەڕوانی و خەونە شیرینەکانت بۆ دواوێستگە نەهۆنیتەوە، نەکەی بەسادەیی و جۆش و خرۆشی سەرەتا، هەروا بەئاسانی دوای سەرقافڵەچی بکەویتەوە، نەکەی سەر لەنوێ ڕێگا و پێچوپەنا و وێستگەکانی گەشتەکەی ئەمجارەت تەنها بەچیرۆک و ئەفسانەکانی کاروانچیەکانی یەکەم گەشت بیان ڕازێنیتەوە.
کاتێک ڕێگای گەشتی گەڕانەوە دەگریتەبەر دەبیتە هاوڕێی خەیاڵ و حەنین و بیرەوەری و چیرۆکەکان، لەم گەشتەدا بە هەموو ڕێگا و تولەڕێ و ڕوبار و دەشت و کێو و باخ و وەرزەکاندا گوزەرت کردووە و پێیان ئاشنایت، ئەمجارە هەگبەکەی پشتت لێوانلێوە لەو کەل و پەلانەی لە یەکەم سەفەردا هاوڕێت نەبوون، ئەمجارە وەک ڕێبوارەکەی جاران غەریب نیت بەسەرقافڵەچی و کاروان و خۆشی و ناخۆشی و نهێنیەکانی گەشتی سەرەتا. کاتێک دەگەڕێیتەوە و وەک ساوایەکی ساتی قوماتکردن و لاوانەوە شیرەگەرمە بەتامەکەی دایکت چێژ دەکەیتەوە، تێدەگەیت کۆشی خۆشەویستی و بەسۆزی دایکت یەکەم گوڵزاری چاوهەڵهێنان و وەفا و و ناسنامەو ئارامیت بوو. کاتێک وەک منداڵە بزێوەکەی جاران دەگەڕێیتەوە بۆ هۆدە و هەیوان و کۆڵانەکانی ئەو تەمەنە، دەستت لەئاسمانی حەزەکان بەرنەدەیت، لەنێو پەڵە هەورەکاندا بەکەشتیەکی خنجیلانەی ڕەنگینی دروستکراو، لەپەرچەمی شەرمنی شۆڕەبی و گەڵای شەونمدار و تاڵە ناسکەکانی پرچی ئایشێ و فاتمە گەشتی گەڕان بەدوای ئەستێرەکانی بەختت بگرەوەبەر.

کاتێک وەک گەنجە یاخیبووەسەرگەرمەکەی تەمەنی حەز و خەون بۆ جارێکی تر یەکتر لەئامێز دەگرن و وێڵی عەشقی جوانی و ڕاز و نیازەشاردراوەکانی دەبیتەوە، ئەمجارەش گوریسی جۆلانەی عەشقت لەمەچەکی تاوێری کێوە شۆخەکانی کوردستان گرێدە، گزنگێکی ناسکی ڕەنگاورەنگیش لە ئاسۆی عشقی ئەزەلی بئاڵێنە، ئەمجارە لە نێو وردەواڵاکانی ئەو گزنگەدا هێلانەیەک بۆ فریشتەکان هەڵچنە. کاتێک لەم گەشتەدا دەگەیتەوەبەتەمەنی گەورەبون، دەبینیت حەزەوردیلەکانیشت گەورەدەبن، کەشتی سوراغکردن بۆفەزایەکی تر سەوڵ لێدەدات، جۆلانەکەی عیشقت بەرەو خۆرێکی نوێ هەڵدەکشێت و گزنگی ئاسۆش چاوەڕوانی ڕۆژێکی نوێیە.
لەم وێستگەیەدا دەگەڕێیتەوە بۆ زەمەنی یاخیبوون، بۆ زەمەنی تورەیی و پێداگری لە شوناس، بۆ زەمەنی وەستانەوە بەرامبەر ناهەقی و ستەم.
کاتێک شەوانی جارانت، ئەو ساتانەی‌کات لەجەزرەبەی ترس و مەرگ هەڵدەهات، دەیانکەیتەوە شەوچەرەی چیرۆکەکانی دەوری ئاگردان، کاتێک سەر لەنوێ وەک هاوڕێکەی یاخیبوون دەبیتەوە پاسەوانی قەڵاکەی و جارێکی تر بست بەبستی کێڵگەکەی دەکێڵیت و لە کۆڵان و شەقامە تاریکە هەڵچووەکانی مەملەکەتەکەی چراکانی ئومێد هەڵدەخەیت، کاتێک بۆ جارێکی تر وەک یەکەمجار سەرشکۆ ڕێت دەکەوێتەوە خانوەقورە کۆنەکەی دایک و باوکت، کاتێک منداڵە چڵمنەکان، ئەشکەوت، تاشەبەرد، گوند، دار و جۆگەلە بەتەمەنەکانی کوردستان، وەک دەستەخوشکێک سرودەکانی نیشتمانت بۆ دەچرنەوە و کاتێک و ....کاتێک.... لەگەڵ ئەم زەمەنەدا دەڕۆیت و دەڕۆیت لەناکاو سەرقافڵەچی و تارمایە ڕەشەکانی نێو کاروان جێت دەهێڵن و لەیەکتر دوردەکەونەوە.
تۆش بەزەبری کات و ڕوداو لەکەنارێکی دور لەوان گیرساویتەوە، ماندو و بێ حەوسەڵە تامەزرۆی فێنکی شنەبا و تیشکی گزنگی ئەودیو باڵای کێویت.
کاتێک ئەم تاوە ڕێسراوانەی دەست و مەچەکی ساڵانێکی زۆری تەمەن بەخێرایی تیشک لە هەناوت دەئاڵێنەوە و وەک ڕەحیقی گوڵزاری سەرەتا شادەمارە شەکەتەکانی جەستەت ئاودار دەکەن، کاتێک وەک پەرییەکی ڕەنگاورەنگی ناسک، لەسەر باڵەکانی مەلێکی کۆچکەری بێناو دەتباتەوە کەشکەڵانی ئاسمان و بۆ جارێکی تر بە ڕوبار و دەشت و کێوی تەمەن ئاشنات دەکاتەوە، ئەوسا لەو بەرزاییەدا خەڵوەت جێت دەهێڵێت، دەستەکانت بەردەدات، تۆش بەخەبەر دێیت و تێدەگەیت هەر هەمووی ئاواتێکە ڕێسراو لەتاڵە ناسکەکانی خۆشەویستی و وەفا و پەرۆشیت بۆ..... تۆش لەو بەرزاییە بێسنورەدا بەو جەستە پیربووە، بەو چاوەکزبووانە، بەو تەنیاییە، بەو بێئۆقرەییە ماندو لەم گەشتەبێ مەودایەدا، ناتوانیت... ناتوانیت... تا نەکەویت و هەپروون هەپروون نەبیت، ئەوسا ئەستێرە و مەل و ڕێگا و ڕوبار و درەختەکانیش تێدەگەن گەشتەکەی تۆ گەشتی نەسرەوتنە تا گەیشتن بەدوا وێستگە.

ڕۆژتەردام: 2016-03-06

ئەم نوسینە بێ کۆتاییە و بەردەوام نوێی دەکەمەوە، نوێکراوەتەوە لە ١٤ ی ئەپریلی ٢٠١٩

دەڕۆم وێڵم

هۆنراوەیەکی جوانی هونەرمەندە خۆشەویستەکەی کوردستان

کاکە حەمە جەزای هونەرمەند

یەکێک لەهۆنراوە جوانەکانی هونەرمەندە خۆشەویستەکەی کوردستان، کاکە حەمە جەزای هونەرمەند و پێشمەرگە یادت هەمیشە زیندوو.....
پێشکەشە بە هەموو ئازیزانم و شارە جوانەکەی سلێمانی.

وا من دەڕۆم ئەم هەوارە پڕ ئازارە بەجێ دێڵم
خۆم ئەزانم بەدوای عەشقی چارەنوسی کێدا وێڵم
دەڕۆم وێڵم جێتان دێڵم، ڕێی هات و نەهات ئەکێڵم
دەڕۆم بەرەو هەواری نوێ، هەواری عەشق و ئازادی
بێزارم لەم ژینە سەختە، دەچمە دنیای پڕ لەشادی
من ڕانایەم لەگەڵ ڕەوتی هەوارێکی چۆڵ و خاڵی
من نامەوێ لێم بشێوێ ڕەوشتی جوانی مناڵی
دەڕۆم بەرەو ئەو هەوارەی پڕ لەگوڵزارە و خەندەران
دەڕۆم بەرەو کانیاوی ڕوون، بندارە پیرەی ئەرخەوان
دەڕۆم بۆ ڕێی مان و نەمان ، پەیامی دڵ ئەنێرمەوە
دەڕۆم ژانی ئەم هەوارە بۆکوردستان ئەگێڕمەوە
دەڕۆمەوە هەوارەکەم کەبەهەشتی خوای جوانییە
دەچمەوە جێگەی باپیران ، قیبلەی من سلێمانییە
٢٠٠٢/١١/٢٣ هێرلیو _ دانیمارک

خاکپۆشەکان

ئازاد سەراوی

خاکپۆشەکان لە 12بەش پێکهاتووە ـ تایبەتە بە شۆڕشی نوێ لە شارباژێڕی سەخت 1976 ـ 1991 لە مەفرەزە سەرەتاییەکان تا هەرێمی 3 کەرتی 1 ی هەرێمی سێ ـ تیپی 37ی شارباژێڕ هەنگاو بەهەنگاو ـ تا مەفرەزە پارتیزانەکانی دوای ئەنفال و ڕاپەڕین ـ خاکپۆشەکان سەرداوێ بۆ شەڕی سێ مانگەی ڕۆژهەڵات و هێزی پشتیوان و هەندێک بابەتی ئەدەبیش ـ خاکپۆشەکان تێکڕای داستان و نەبەردیەکانی هێزی پێشمەرگەی لە خۆگرتووە، کە تیپی 37 بەشداری تێداکردووە. خاکپۆشەکان، بەشێک لەسەر کاریگەری کۆمەڵە، هاندان و جۆشدان لە ئەدەبی بەرگری ئێزگە، لە تەتەرەوە بۆ جیهاز، زنجیرە پەخشانێک، کە 50 پەخشان لە خۆدەگرێت بۆ شەهیدانی شارباژێڕ، بە ناوی ون، ناوەکانی شۆڕشی نوێ، لەگەڵ کورتە مێژوویەکی چوارتا، سیوەیل، ماوەت، دروستبوونی تیپی 37 و چەند تەوەرێکی تر، لە خۆدەگرێت. بە کوردیەکی پاراوو زمانێکی ئەدەبی پاراو نوسراوە.

"ئەنفال جینۆسایدی گەلێك"

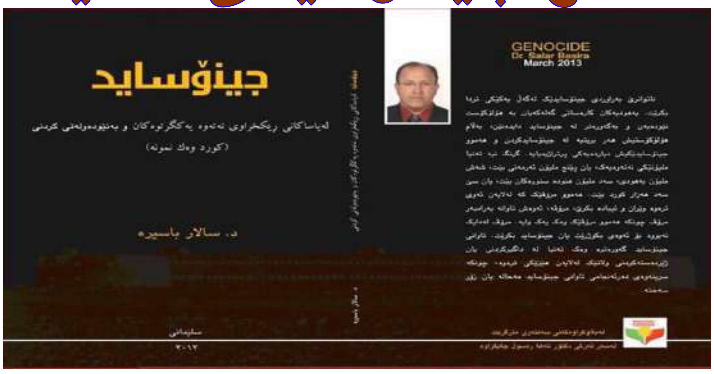

هەندێ نهێنی :کێ ناوی (ئەنفال)ی دانا...؟ بە پێی ئیفادەکان سوڵتان هاشم– وەزیری بەرگری لەدادگای عێراقی ئاشکرای کرد، کە خۆی و (کامل ساجت عزیز – قائد الفیلق الاول) ئەو ناوەیان داهێنا. ژمارەی فەوجەکانی کورد نزیکەی 350 فەوج بووینە، تەنها 77 فەوج بەشداری ئەنفالەکانیان کرد کە لەرۆژنامەی (الثورة)ی رۆژی 1988/4/18 بلاوکرایەوە، بە پێی نوسراوی(قیادە فیلق الاول ژ:٧٠٤ لە ١٩٨٧/٦/٨ ئەرک ومافی ئەو فەوجانەی لە پرۆسەی ئەنفال وا دیاری کرابوو : (تقوم مجامیع المتطوعین وافواج الدفاع الوطنی بمهمە اقتحام القری المنوی ترحیلها وازالتها)، هەروەها لە بڕگەی 7ی نوسراوی (قیادە مکتب تنظیم الشمال) ژ: ٤٠٠٨ رۆژی ١٩٨٧/٦/٢٠ (یعتبر کل ما یحصل علیە مستشارو افواج الدفاع الوطنی او مقاتلوهم یؤول الیهم مجانا ، ماعدا الاسلحە الثقیلە و السانده و المتوسطە اما الاسلحە الخفیفە فتبقی لدیهم و یتم اعلامنا باعداد هذه الاسلحە فقط).

مسعودعبدالخالق 2019/4/14

کەسایەتییەکی دڵسۆز و خەمخۆری مێژوو، ئەرشیفێکی بەپێز، خاوەنی چەندین کتێب و نووسین، صدیق صاڵح ئەحمەد

کەسایەتییەکی دڵسۆز و خەمخۆری مێژوو، ئەرشیفێکی بەپێز، خاوەنی چەندین کتێب و نووسین، ماندوو نەناسانە لە چەند بوارێکدا کاردەکات بۆ خزمەتی نەتەوە و نیشتمانەکەی. ئەویش بەڕێز کاک سدیق ساڵح ئەحمەدە، کە هەرگیز ڕۆژێ لە ڕۆژان چاوەڕێی پاداشت نەبووە، سەرسەختانە لەگەڵ کۆمەڵێک دڵسۆزی تر بەردەوام کاردەکەن بۆ دروستکردنی گەنجینەی یادەوەرییەکی کوردی .

کاک سدیق، هەگبەکەی پڕە لە ڕاستی و دڵسۆزی. بە پێویستم زانی لێرەوە بە ئێوەی خوێنەری بناسێنم و کورتەیەک لە ژیانی ئەم پیاوە نموونەییە بڵاوبکەمەوە، کاک سدیق، ئەو خۆنەویستە بەهەڵوێستەیە کە تا ئێستا پلە و پایەی وەزیفەی نەویستووە و زانیویەتی دەتوانێ لە ڕێگەی نووسین و ڕۆشنبیرییەوە خزمەتی زیاتر بکا. ئەو لەگەڵ دڵسۆزانێکی وەک مامۆستا ڕەفیقی برای و ئاکۆ محەمەدوەهبی و چەندانی تر، خەریکی سازکردنی ئەرشیفێکی کوردییە بۆ ئێستا و پاشەڕۆژی کورد. ئەگەر جارێک بچیتە لای، هێندە زمان شیرینە و بە مەحەببەتەوە قسەت لەتەک دەکات و گوێت لێ دەگرێت، پێت خۆشە بەردەوام دەرفەتت هەبێ و بچیتەوە لای. لە هەمووی گرنگتر، کە هەستی کرد، وەک شایەتحاڵ ئاگاداری و زانیارییەکی باشت لەسەر ڕووداوەکانی ڕابوردوو هەن، پێت دەڵێ: کاکە، تووخوا ئەوە مێژوویەکی بایەخدارە، یا خۆت هەوڵبدە بینووسیتەوە، یان ڕێمان بدە بە دەنگ یا ڤیدیۆ تۆماری بکەین و وەک پارچەیەک لە مێژوو لای خۆمان بیپارێزین. هەتا لێی نزیک ببیتەوە، زیاتر لەخۆبوردوویی، خەمخۆری، پەرۆشی و شێلگیریی ئەم پیاوەت بۆ ڕووندەبێتەوە .

ژیاننامە : سدیق ساڵح ئەحمەد، ڕۆژی ١٩٥٧/١١/١٨ لە دێی گۆڕەدێمی قەزای شاربازێڕی پارێزگای سلێمانی لەدایکبووە. ١٩٦٣ خراوەتە قوتابخانەی سەرەتایی ئیبنموستەوفی لە هەولێر. ١٩٦٨، پاش خانەنشینبوونی باوکی، بە ماڵەوە گەڕاونەوە بۆ سلێمانی و چووەتە قوتابخانەی سەرەتایی شێخ مەحموود. ١٩٧٠ لە ئامادەیی سەلاحەدین وەرگیراوە و بەشی زانستیی لێ تەواوکردووە. ١٩٧٧ لە کۆلیجی زانستی زانکۆی سلێمانی قبووڵکراوە و ١٩٨١ بەشی جیۆلۆجیی بە سەرکەوتوویی بڕیوە. ١٩٨٣ لە کارگەی چیمەنتۆی تاسلووجە دامەزراوە و ئێستا کارمەندی بەڕێوەبەرێتیی گەشەپێدانی پیشەسازیی سلێمانییە .

کاک سدیق لە ١٩٧٠وە خولیای خوێندنەوەی لا پەیدابووە و بە شیعرنووسین دەستی پێ کردووە. بۆ یەکەم جار ١٩٧٤ شیعری لە یادی دامەزراندنی یەکێتیی قوتابیانی کوردستاندا لەسەر شانۆی ئامادەیی سەلاحەدین خوێندۆتەوە و ئیتر تا چۆتە زانکۆ، لە هەموو بۆنەیەکدا شیعری لە قوتابخانەکەی خوێندۆتەوە و ناسراوە. یەکەم شیعری ١٩٧٤ لە ڕۆژنامەی ڕۆشنبیری نوێدا بڵاوبۆتەوە. تا ١٩٩١ چەند شیعرێکی تری لە گۆڤارەکانی ئەو دەمەدا بڵاوکردۆتەوە .

سەرکەوت فەتاح و صدیق صاڵح ئەحمەد

لە ١٩٨٠وە بۆ ماوەی بیست ساڵێک خۆبەخشانە هاوکاریی مامۆستا عەبدولڕەقیب یووسفی کردووە، لە داڕشتنەوە و ئامادەکردنی هەموو کتێب و نووسینەکانی، چوونە ناوچە شوێنەوارییەکان و بیرەوەری تۆمارکردندا. پاش ڕاپەڕینی ١٩٩١، تا ١٩٩٧ خەریکی وەرگێڕان بووە، ٨ کتێب و نامیلکە و چەند بابەتی عەرەبی و دوو بابەتی سیاسیی ئینگلیزیی کردوون بە کوردی و بڵاوی کردوونەوە. لە سەرەتای ١٩٩٨دا بووەتە ئەندامی دەستەی باڵای 'ئەرشیفی نەتەوەیی کوردستان' لە سلێمانی، کە یەکەم هەوڵی دامەزراندنی ئەرشیف بووە لە کوردستان. تا ٢٠٠٤ لێی ماوەتەوە. هەر ئەو ساڵە لەگەڵ چەند خەمخۆرێکی تری سامانی کەلەپووری شارستانیی کورددا، 'بنکەی ژین'یان دامەزراندووە و بۆتە ئەندامێکی چالاکی ئەنجومەنەکەی. لەپاڵ کارەکانی دیکەیدا لەم دەزگایە، سەرپەرشتی ئامادەکردنی لەچاپدراوەکانی بنکە و سەرۆکی نووسینی گۆڤاری ساڵانەی 'ژین'یشە، کە بە کوردی، عەرەبی و فارسی دەردەچی و تا ئێستا ٨ ژمارەی لێ بڵاوبۆتەوە. لە سەرەتای ٢٠١٤وە بۆتە ئەندامی لیژنەی باڵای ئامادەکردنی 'ئینسکلۆپیدیای پارێزگای سلێمانی'، کە یۆنسکۆ سەرپەرشتیی دەکا. لە ٢٠١٧یشەوە ئەندامی 'لیژنەی پاراستنی ئەرشیفی نەوشیروان مستەفا'یە .

کاک سدیق لە ١٩٨٩دا لەگەڵ ئاشتی خان –کە مامۆستای سەرەتاییە– خێزانی پێکەوەناوە و دوو کچ و کوڕێکیان هەیە. بڕوانە ل 5

سدیق ساڵح ئەحمەد ژمارەی بەرهەمە چاپکراوەکانی 46 کتێبی مێژووییە، بە ساغکردنەوە و وەرگێڕان و ئامادەکردنەوە و بەشێکیان بە هاوبەشی ئامادەی کردوون.

پاشماوەی ل 4

کاک سدیق لە خێزانێکی هەژاری پڕ لە ڕێز و خۆشەویستی و بەهای مرۆڤانەدا پەروەردەبووە کە لە دایک و باوک و دوو خوشک و شەش برا پێکهاتووە. بە مووچەی کەمی باوکیان، شەشیان زانکۆ و دوویان پەیمانگای تەواوکردووە و هەموویان خێزاندارن، هیوای تەمەندرێژی و لەشساغییان بۆ دەخوازم .

کاک سدیق لە ١٩٩٧ بەدواوە لێبڕاوە بۆ کارکردن لە بواری مێژوودا و بەشی زۆری کاتەکانی ژیانیی تەرخانکردووە بۆ ڕاییکردنی کاروبارەکانی بنکە و پڕۆژەی نووسینەکانی خۆی.

ئەو، پێی وایە ڕۆشنبیری پەیامە و ڕۆشنبیری جیدی دەبێ درێغی نەکا لە گەیاندنی پەیامی ڕۆشنبیریی خۆی. بۆیە بەردەوام هەوڵدەدا شارەزایی و ئەزموونی کاری خۆی بگەیێنێتە ئەو کەس و لاو و قوتابی و خوێندکارانەی کە سەر لە بنکەی ژین دەدەن و کاتێکی زۆریان بۆ تەرخاندەکا. لەو ڕێیەوە هەرگیز کەمتەرخەمیی نەنوواندووە و هەر کەسێک پێویستی بە یارمەتیی ئەو بێ، ئامادەی هاوکارییەتی، ئەو، هیچ منەتێک بەسەر کەسدا ناکا کە ئەم ڕێگە سەختەی خزمەتێکی گشتیی بۆ خۆی هەڵبژاردووە و زۆری تەمەنی خستۆتە پێناوی، هەرگیز چاوەڕوانی چاکە و پاداشتیش نەبووە و ئەمەی بە ئەرکی سەرشانی خۆی داناوە .

لە ژیانی تایبەتی خۆیدا، کەسێکی سادە و بێهەواوفیزی بەقەناعەتە. ئامادەنەبووە نووسین بکاتە قوربانیی وەزیفەی بەرز. ئەو بە هەموو دڵنیاییەکەوە، ئەوەندەی دوای لایەنی مەعنەویی ژیان کەوتووە، ئەوەندە لایەنە ماددییەکەی ڕاینەکێشاوە. پێی وایە کورد میللەتێکی لەخەمنەڕەخساوە و ئەرکەکانی مرۆڤی کورد زۆر و قورسن، لەبەرئەوە پێویست بە خزمەتی هەمووان هەیە و نابێ کات بە خۆڕایی بەفیڕۆبدرێ و لە بەرپرسی ڕابکەین و کۆڵبدەین .

ئەو –بە پلەی یەکەم– قەرزاری پەروەردەی دایک و باوکیەتی، یادیان بەخێر. دایکی، لەسەر بنچینەی تەماع "بیگری مشتێکە و بەریدەی دەشتێکە،" بە خۆشەویستی و وەفاداری و دڵپاکی و بێهەواوفیزی پەروەردەی کردوون. باوکیشی، سەرباری پێگەیاندنیان بە هەقبێژی و سەرڕاستی و بێتەماعی و ڕووکردنە خوێندن، ڕەنگی ئەم ڕێگەیەی بۆ ڕشتوون، کە ئێستا گرتوویانەتە بەر، تا لە ڕێی پڕۆژەیەکی شارستانی و ڕۆشنبیرییەوە خزمەتی گەل و نیشتمان بکەن. هاوکاتیش خۆی بە قەرزاری دڵسۆزیی مامۆستاکانی قوتابخانەی دەزانێت.

کاک سدیق ژمارەی بەرهەمە چاپکراوەکانی ٤٦ کتێبی مێژووییە، بە ساغکردنەوە و وەرگێڕان و ئامادەکردنەوە و بەشێکیان بە هاوبەشی ئامادەی کردوون. ٨ کتێبی سیاسیی وەرگێڕدراو و ٦٠ لێکۆڵینەوە و ساغکردنەوە و وتاری مێژوویی لە ڕۆژنامە و گۆڤارەکانی وەک: کوردستانی نوێ، نیشتمان، برایەتی، هەزارمێرد، ئاینده، پەیڤین، گەلاوێژی نوێ، سلێمانی، ڕۆژنامەوانی، ڕۆژنامەنووسان، ژین، ڕێبازی ئازادی، ئاڵای ئازادی، ئازادی، ..دا بڵاوکردۆتەوە. سەرباری پێداچوونەوەی زانستی و زمانەوانیی ١٠ کتێب. جگە لەوە، چەندین پڕۆژەی دیکەی نووسینی هەیە، کە گرنگترینیان کۆکردنەوە و ڕێکخستنی سەرجەمی نووسینە ڕۆژنامەوانییەکانی پیرەمێردی شاعیر و ڕۆژنامەوانە (جگە لە شیعر) و ئێستا لە دوا قۆناغی ئامادەکردندایە بۆ چاپ.

کاک سەردار فەتاح کە هاوڕێیەکی قۆناغی خویندنی ناوەندییەتی لە ئامادەییی سەڵاحەدین، گێڕایەوە، کە کاک سدیق لە پۆلی دووەمی ناوەندیدا وەک شاعیرێک لە قوتابخانەکەدا ناسرا و لە بۆنەکاندا شیعری نەتەوەیی و نیشتمانیی دەخوێندەوە. یەکێک لەو شیعرانە کە قوتابیانی هاوڕێی لەبەریانبوو، ناونیشانی 'مووفەڕک'ی هەبوو، تا ئێستا لە یادەوریماندا ماوە. دەڵێ :

خۆشەویستیی خۆر مووفەڕکە و
تیلمەیەکی سەوزە، دایکم
لە گەردن و مەچەکی دەستما بۆی بەستووم
من بۆیە دڵم دەکەمە قردێلە و
دەیدەم لە قژی
تا لەگەڵ تاسەما بژی
لەگەڵ هەناسەما بژی.

جێی باسە، ئێستا دیوانێکی شیعری بڵاونەکراوەی دەستخەتی هەیە.

لە کۆتاییدا، هیوای لەشساغی و تەمەنی درێژ و ئاسوودەیی و بەرهەمی زیاتر بۆ کاک سدیق دەخوازم و سەرکەوتوو بێ دەستی ماندووبوونی ئەگوشم.

سەرکەوتی جیهاز
هۆڵەندە ٢٩–٥–٢٠١٨.

پاشماوەی نوسینەکەی سامان گەرمیانی.....بەشی دووەم

بۆ ڕۆژهەڵاتی ئەوروپا و قەوقاس و ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست یەک پاکیجن؟

بەڵام لە ئێستاداو وەکو بەشێک لەو هەوڵانەی دراوە بۆ کەمکردنەوەی ژەهراوییوونی ژینگە گازی سروشتی ئەم ڕۆڵە دەبینێت. جگە لەوەی ڕوسیا ئەم گرنگییەی گازی سروشتی بۆ بەرژەوەندی خۆی و بەهێزکردنی پێگەی سیاسی خۆی لە ناوچەکەدا بەکارهێناوە، هەر ئەمەشە بۆتە هۆکارێک بۆ ساردبوونەوەی پەیوەندییەکانی نێوان ئەمریکاو یەکێتی ئەوروپا وە لە کۆبونەوەی ناتۆدا لە بەرواری ١١-٧-٢٠١٨ دا دۆناڵد ترامپ ئەڵمانیای تۆمەتبار کرد کە کۆنترۆڵی وڵاتەکەی بە تەواوەتی داوەتە دەست ڕوسیا و بە حەیفی زانی کە ناتۆ پێویست بکات بیپارێزێت. جگە لەوەش یەکێتی ئەوروپا لە ئێستادا دوبەرەکی تێدا بەدی دەکرێت، بە دەرچوونی بەریتانیا لەو یەکێتییە و دروستبونی فراکسیۆنی جیاجیا تیایدا بە شێوەیەکی بەرچاو ئەو یەکێتیە لاواز بووە. ئەندامانی وەکو ئیسپانیا، یۆنان، ئیتاڵیاو وڵاتانی ڕۆژهەڵاتی ئەوروپا بونەتە زەختێکی زۆر بۆ سەر ئابوری یەکێتی ئەوروپا و هەندێکیان تەنانەت دوچاری قەیرانی قووڵی ئابوریش بونەتەوە. بەشێکیشیان جگە لە باری خراپی ئابوری بەدەست کێشەی وەکو نەبونی ژێرخانێکی بەهێزو زۆری گەندەڵیەوە دەناڵێنن، ئەمەش وای کردووە کە وڵاتانی ئەندام سیاسەتی تاکڕەوانەی خۆیان پەیڕەو بکەن لەبری سیاسەتێکی هاوبەش. ئەم لاوازبوونەی یەکێتی ئەوروپا بۆ ئەمریکای سەلماند کە پێویستە لەمەودوا بە سیاسەتێکی سەربەخۆو بەبێ ڕاوێژکردن بە ئەوروپا لەگەڵ ڕوسیا بگاتە دانوستان کە لە ئێستادا بە توندڕەوترین زلهێزی ناوچەکە هەژماردەکرێت لە بوارەکانی بازاڕی ئازاد و تاکی ئازاد کە ئایدۆلۆژیای بنەڕەتی ڕۆژئاوایە. بە شێوەیەکی گشتی ئەمریکاو ئەوروپا هەوڵی سنووردارکردنی دەسەڵاتی ڕوسیا دەدەن ئەمەش لە ڕێگای گرێبەست و ڕێککەوتنی نوێوە وە لێرەدایە کە ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست و قەوقاس ئەتوانن ڕۆڵێکی بەرچاو ببینن. لای ئەمریکاو یەکێتی ئەوروپا ڕوونە کە دەسەڵاتیان بەسەر قەوقاستدا نەماوە بەهۆی جوگرافیای ستراتیژی ڕوسیاو سیاسەتی نوێی تورکیا بۆیە دەیانەوێت تەرکیزی زیاتر بخەنە سەر ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست لەم بوارەدا، بۆ ئەم مەبەستەش هەوڵی دوورخستنەوەی ڕوسیا دەدەن لە ئێران کە بە بۆچونی ڕۆژئاوا بە یەکێک لە گەورەترین مەترسیەکانی سەر ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست دادەنرێت بۆ سەر بەرژەوەندییەکانی ئەمریکا لە ناوچەکەدا لە بوارەکانی ئابوری و نەوت و گازو پاراستنی ئیسرائیل و هتد.. هەربۆیە ئەمریکا دەیەوێت ئێران ناچار بکات کە خۆی بات بەدەستەوە یاخود بە تەواوەتی بیڕوخێنێت و بەو شێوەیەش ناوچەیەکی ستراتیژی فراون لە نێوان ئێران و میسر دەکەوێتە ژێر دەسەڵاتی خۆی و هاوپەیمانانی. ئەمەش دەبێتە ڕێگایەکی نوێ بەرەو ڕۆژئاواو ڕێگرییەک دەبێت لە زیاتر گەشەسەندنی دەسەڵاتی ڕوسیا. لە هەمان کاتدا ئەمریکا دەستبەرداری قەوقاس و تورکیا بووە کە ئەمەش خۆی لە خۆیدا ڕێگای بۆ ڕوسیا خۆشکردووە کە دەسەڵاتی خۆی لەو ناوچەیەدا فروان بکات. لە بەرامبەریشدا ڕوسیا پیشانیداوە کە ئامادەیە خۆی لە ئێران دووربخاتەوە کە ئەمەش بە ئاشکرا هەستی پێ دەکرێت کاتێک لە بەرامبەر هێرشە یەک لە دوای یەکەکانی ئیسرائیل بۆ سەر بنکەکانی ئێران لە سوریا بێدەنگی هەڵبژاردووە. ئامانجی ڕوسیا دوورخستنەوەی ئێرانە لە سووریا بەڵام ئەیەوێت لە پێشاندا وەکو کارتێک بۆ دانوسان لەگەڵ ئەمریکادا بەکاریبهێنێت . ئایا ئەمریکاو ڕوسیا لە داڕشتنەوەی نەخشەی نوێی دەسەڵاتەکانیندا دەتوانن چی ببەخشنە یەکتر؟ ئەمریکا ئەتوانێت دەستبەرداری پشتیوانییەکانی ببێت بۆ قەوقاس و چاوپۆشی لە داگیرکاری ڕوسیا بکات لە ئۆکرانیا. لە هەمانکاتیشدا دەستبەرداری پشگیرییەکانی حوکمەتەکەی بێت بۆ تورکیا وە پشتگیری بکات لە حوکمەتەکەی ئەسەد تا جارێکی تر سوریا متمانە بەدەستبێنێتەوە لە جامیعەی عەرەبیدا. ئەوەی کە لە ئەجێندای ڕوسیاشدایە ئەوەیە کە دەسەڵاتی خۆی فراوان بکات لە تورکیاو قەوقاسدا، متمانە بۆ ڕژێمەکەی ئەسەد دروستبکاتەوە لە نێو وڵاتانی عەرەبیدا وە هەروەها جۆرە قبوڵکردنێک وەرگرێت لەلایەن ئەمریکاوە بۆ داگیرکارییەکەی لە ئۆکرانیادا. ئەوەی کە ڕوسیاش لە بەرامبەردا ئەتوانێت بیبەخشێتە ئەمریکا، دەستبەرداربوونێتی لەئێران. وەکو دەبینرێت ئەم دوو زلهێزە ئەتوانن بگەنە ڕێکەوتنی نوێ کە لە بەرژەوەندی هەردوولایاندا بێت. وە پرسیارەکە لێرەدا ئەوەیە کە ئایا ڕۆڵی کورد وە هەڵوێستی ئێران و تورکیا چی دەبێت لە بەرامبەر ئەم ئەگەرە نوێیانەدا؟ کە لە بەشی سێهەمدا باسی لێوە دەکەین.

جاشێک نەیهێشت نەخشەی ئەنفالی ١ پەکی بکەوێت

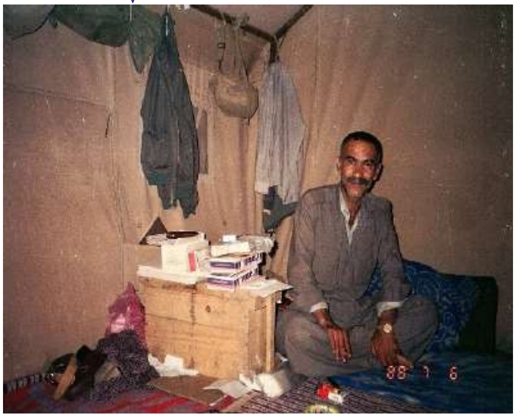

پێش دەستپێکردنی هێرشەکانی (بەعس) هەندێ لە ئەندامانی (القیادە عامە للقوات المسلحە)، لەگەڵ چەند قائید فەیلەق و قائید فیرقەیەک، کە ئەبو نەخشەی هێرشەکە جێبەجێ بکەن، بۆ داڕشتنی دوا دێڕەکانی نەخشەی ئەنفال هاتنە ناوچەکە لە کاتی گەڕانەوەدا، لەسەر جادەی دوکان-سلێمانی بۆسەیەکیان بۆدانرا. جاشێک لە ڕەبیئەیەکی نزیک جادەکە بەڕاکردن ئەیانگاتێ و ئەڵێ : ٥٠ مخرب بۆسەیان بۆ داناون بگەڕێنەوە. کابرای ئەفسەر تا ئاگاداری کاروانەکە ئەکات بگەڕێنەوە، بەرایی هێزەکە ئەگاتە ناو بۆسەکە. چەند سەربازێ ئەکوژرێ و لۆریەکیان ئەگیرێ بەڵام کاروانەکە بەسەلامەتی بەر لەوەی بگاتە ناو بۆسەکە ئەگەڕێتەوە دواوە.

وەکو لەکاتی گفتوگۆکانی ٩١ دا لەبەغداد عقید رکن ولید، کە جاشەکە ئەمی وریا کردبۆوە و و دواتر وەکو فریق اول رکن نزار خزرجی لەسەفەرێکی لەندەنیدا بۆیان باسکردم ئەگەر بکەوتنایەتە ناو بۆسەکەوە، لەوانە بو نەخشەی ئەنفالی ١ بەکوشتنی ئەمانە بەتەواوی پەکی بکەوتایە.

نەوشیروان مستەفا خولانەوە لەناو بازنەدا
لاپەڕە ١٤٢
چاپی دووەم ١٩٩٩

بۆ ڕۆژهەڵاتی ئەورووپا و قەوقاس و ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست یەک پاکێجن؟

سامان کەرمیانی.....بەشی دووەم

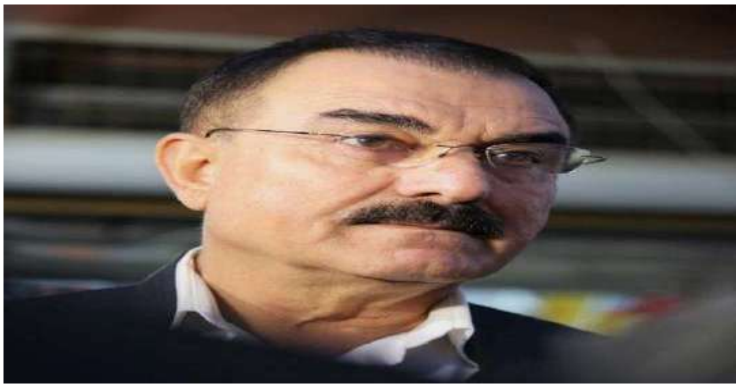

وەکو لە بەشی یەکەمدا ئاماژەمپێدا بەشێکی بەرچاوی سیاسەتی وڵاتە زلهێزەکان بەندە بە باری ئابورییانەوە. لەم بەشەدا هەوڵ ئەدەم تیشک بخەمە سەر وڵاتانی ئەوروپا و ئەمریکا بە گشتی و ڕوسیا بە تایبەتی چونکە سیاسەتی ئەوان کاریگەری ڕاستەوخۆی هەیە لەسەر ڕۆژهەڵاتی ناوەڕست.

بارودۆخی ئێستای ئابوری ڕوسیا: داهاتی سەرەکی ڕوسیا بریتیە لە نەوت و گازی سروشتی کە لە هەمانکاتدا بۆتە چەکێکی بەهێز بۆ کۆنترۆڵکردی وڵاتانی دەوروبەری. ئەم داهاتەش لە ٣٠٪ ی داهاتی ڕوسیا و لە ٥٠٪ ی بودجەی گشتی ڕوسیا پێکدێنێ. لە ٧٠٪ ی بازاڕی ڕوسیاش لە ڕێگای حوکمەتەوە قۆرغکراوە و نەبونی بازاڕی ئازادو ڕکابەری تیایدا بۆتە هۆکارێک کە بە ئاستەم دەتوانرێت گەشە بە بازاڕەکە بدرێت وە هەربۆیە تەرکیزی تەواو خراوەتە سەر بواری ووزە (نەوت و گازی سروشتی) پۆتین دڵنیایە لەوەی کە ئەم کۆنترۆڵکردنەی بازاڕی وڵاتەکەی زەرەر لە گەشەو بەرەوپێشچونی بازاڕەکە دەدات بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا سوورە لەسەر لەدەستنەدانی ئەم کۆنترۆڵە لە پێناو پتەوکردنی دەسەڵاتی خۆی لە ناوخۆی وڵاتەکەیدا. سێکتەرێکی تر کە پۆتین زۆر بایەخی پێ دەدات چەکە، کە لە ئێستادا بە بڕی پانزە ملیار دۆلار فرۆشیاری هەیە لە ساڵێکدا و ئەم ژمارەیەش ڕووی لە زیادبوونە. سەرەڕای ئەوەی کە ڕوسیا ئەزموونێکی درێژی لە بواری چەک دروستکردندا هەیە توانراوە لە سەردەمی پۆتیندا هێندەی تر پەرەی پێبدرێت و بگاتە ئاستێک کە دەتوانرێت ڕکابەری چەکی ڕۆژئاوای پێ بکرێت. بێگومان ئەم پەرەپێدانەش بێ مەبەست نییە، پۆتین دەیەوێت لە ڕێگەی فرۆشتنی چەک بە وڵاتانی تر دەسەڵات لەو وڵاتانەدا پەیدا بکات. لە هەمانکاتدا ببێتە پاڵپشتێک بۆ ئەو وڵاتانەی کە پێویستیان بە چەکە چ بۆ خۆپاراستن بەرامبەر هێزی ڕۆژئاوا بۆ نموونە سوریا، ڕژێمی ڕوخاوی عێراق، ئێران هتد.. یاخود بۆ پارێزگاری کردن لە خاکەکەیان لە بەرامبەر هێزی دەرەکی وەکو ئەوەی کە لە چین و هیندستان ڕوودەدات.

ڕوسیا هەوڵیداوە لە ڕێگای نمایشی هێزی سەربازی و بەژداری کردن لە جەنگدا بازاڕ بۆ ساغکردنەوەی چەکەکانی گەرم بکات. لێرەشدا سوریا وەکو نموونەیەکی زیندوو بەرچاودەکەوێت کاتێک توانی بە پاڵپشتی سەربازی لە لایەن ڕوسیاوە بە چەکی زەمینی و دەریایی و ئاسمانی سەرکەوتن بەدەست بهێنێت کە دەرئەنجام پێگەی دبلۆماسی و سیاسی ڕوسیا پتەوتر بوو لە جیهانداو لە هەمانکاتیشدا ناردنی مەسیجێک بوو بۆ جیهان بە گشتی و ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست بە تایبەتی کە ڕوسیا ئەڵتەرناتیڤێکە بۆ ئەو وڵاتانەی کە نایانەوێت بکەونە ژێر دەسەڵاتی ڕۆژئاوا. کەواتە ئەتوانین بڵێین کە بایەخدان و گەشەپێدانی ڕوسیا بە هەردوو سێکتەری ووزەو چەک ئەم وڵاتەیان کردۆتە زلهێز و یارمەتیدەربوون بۆ فراونکردنی سنوورەکانی و بەدەستهێنانی هێزی زیاتر لە جیهاندا. هەردوو سێکتەری ووزەو چەک ئەم وڵاتەیان کردۆتە زلهێز و یارمەتیدەربوون بۆ فراونکردنی سنوورەکانی و بەدەستهێنانی هێزی زیاتر لە جیهاندا. ئامانجی ڕوسیا چییە؟ ئاشکرایە کە هەموو هەوڵێک ئامانجێکی لەپشتەوەیە، ئەو ئامانجانەی کە ڕوسیاش دەیەوێت لە ڕێگای هەوڵەکانییەوە پێیبگات زۆرن بەڵام دیارترینیان فراوان کردنی سنوورەکانێتی بەرەو ئەوروپاو سەپاندنی دەسەڵاتی خۆیەتی لە بوارە جیاجیاکاندا بەسەر ناوچەی قەوقاس (جۆرجیا، ئازەربایجان، ئەرمێنیا) و ڕۆژهەڵاتی ئەوروپا (ئۆکرانیا، بەلکان) کە ڕێگای سەرەکین بۆ ئەم مەبەستە. ئەم فراونبوونەش بەتایبەتی لەو ناوچانەدا سەرکەوتوو بووە کە پێشتر ڕوسیا لە سەردەمی یەکێتی سۆڤێتدا دەسەڵاتی بەسەردا هەبووە چونکە بوونی زمان و کولتووری هاوبەش لە نێوانیاندا زیاتر لێکنزیکبونەوەی دروست کردووە. مەبەستی سەرەکیش لە تەوقکردنی ئەوروپا بەم شێوەیە نانەوەی دووبەرەکییە لە نێوان وڵاتانی ئەوروپاداو هەروەها ناچارکردنی ئەوروپایە بە کڕینی گازی سروشتی لە ڕوسیا کە ئەمەش وا لە ئەوروپا ئەکات کە زیاتر وابەستە بێت بە ڕوسیاوە. ئەو بۆریە گازانەی کە ئەمڕۆ بەکاردەهێنرێن بریتین لە خەتی یامال، نۆرد ستریم، خەتی ئۆکراین وە هەروەها هێڵێکی نوێ (TAP) کە ئێستا لە بواری جێبەجێکردندایەو بەقەوقاس و تورکیادا تێدەپەڕێت. لە سەرەتادا مەبەستی ئەوروپا لە هێڵی TAP ئەوەبوو کە کەمتر ببەسترێتەوە بە گازی سروشتی ڕوسیاوە بەڵام ڕوسیا ئەم هەلەی زیرەکانە بۆ بەرژەوەندی خۆی قۆستەوەو توانی ببێتە بەشێک لەو پرۆژەیەش. ڕوسیا بەهێزبوونی خۆی لە ناوچەکانی قەوقاس و سوریا وە ناچارکردنی ڕۆژئاوا بە کشانەوەی سیاسی لەو ناوچانەداو دۆخی نوێی نێوان ڕوسیاو تورکیا (بە تایبەتی بە هۆی ئەو هەڵەیەی کە تورکیا کردی بەرامبەر بە ڕوسیا بە خستنەخوارەوەی فڕۆکەیەکی ڕوسی کە تورکیای ناچاری جۆرە تەسلیمبونێک کرد بەرامبەر بە ڕوسیا) هەموو ئەمانەی وەکو کارتی فشار بەرامبەر بە تورکیا کارهێنا تا بتوانێت شەراکەتی خۆی لە هێڵی TAP مسۆگەر بکات. سەرەڕای ئەمەش ڕوسیا توانیوێتی تورکیا ناچاربکات بە واژووکردنی گرێبەستی کڕینی چەکی S400 کە مشتومڕێکی زۆری بەدوای خۆیدا هێناوە. ئەم پەیوەندییە نوێیەی ڕوسیاو تورکیاش گرنگی ناوچەی قەوقاس و تورکیای زیاتر کردووە بۆ ڕوسیا. بێگومان ئەم هەلەش لەلایەن تورکیاوە قۆزراوەتەوە لە کاتێکدا کە ئەم وڵاتە ڕۆژ بە ڕۆژ زیاتر گۆشەگیر کراوە لە لایەن ئەوروپاو ئەمریکاوە بە تایبەتی دوای ئەوەی کە سوپاکەیان بە تەواوی کەوتۆتە ژێر کۆنترۆڵی ئۆردوگانەوە کە ئەیەوێت وەکو سەرکردەی نوێی ئیخوان موسلمین ڕۆڵ ببینێت. بەدەرلەوەش زۆرینەی ئەندامانی یەکێتی ئەوروپا بە تایبەتی ئەڵمانیا و فەرەنسا تورکیایان قبوڵ نییە وەکو ئەندامێکی ئەو یەکێتییە، چونکە پێیان وایە کە ئەمە دەبێتە هۆکارێک بۆ گەشەسەندنی ئیسلام لە ئەوروپادا بەو پێیەی کە تورکیا دەتوانێت بەپێی ژمارەی دانیشتوانەکەی ببێتە خاوەنی ژمارەیەکی زۆری کورسیەکانی ئەو پەرلەمانە. بۆیە تورکیا ناچارە کە بە پێی توانا پەیوەندی خۆی لەگەڵ ڕوسیادا پتەو بکات.

ڕوسیا لە نێوان هەوڵەکانی بۆ بەدەستهێنانی دەسەڵاتی زیاتر و ئەو ئاستەنگیانەی دێنە پێشی! گازی سروشتی لە ئێستادا بەهێزترین چەکی ڕوسیایە بەرامبەر ڕۆژئاوا، جگە لەوەی سەرچاوەیەکی گرنگی داهاتی ئابورییە بە سەرچاوەیەکی گرنگتری دەسەڵاتیش دائەنرێت بۆ ئەو وڵاتە. ڕوسیا دڵنیایە لەوەی کە ئابوری ئەوروپا بە تەواوەتی هەرەس دەهێنێت ئەگەر بێتو بورییەکانی گواستنەوەی گاز دابخرێن چونکە لە ڕابردوودا کاربۆن و نەوت لە ئەوروپاو چین وەکو سەرچاوەیەکی سەرەکی ووزە بەکاردەهات لە کارگەکاندا.

بڕوانە ل 6

دلێر ئیبراهیم محەمەد لەدایکبووی ساڵی 1951 شاری سلێمانی گەڕەکی کانێسکانە، خوێندنی سەرەتایی لە قوتابخانەکانی گۆیژە و جمهوری، کە دەکاتە نەورۆزی ئێستا تەواوکردووە. ناوەندی لە سەلاحەدین تەواوکردووە. خانەی مامۆستایانم لە سلێمانی لە ساڵەکانی تەواوکردووە، ساڵی 1969–1968 لە دێکۆنی بەری گڵەزەردە مامۆستابووە، بۆ ماوەی ساڵێک براوە بۆ خزمەتی سەربازی و ماوەی یەک ساڵ و نیو لە کەرکوک لە مەرکەز تەدریب و دوایی لە بەغا لە سریەی تەموین و نەقڵ سەربازبووە. لە ساڵی 1973 لە دێی مەرگە بووم بە مامۆستا. لە ساڵی 1973 وەکو ئەندام لە تیپی مۆسیقای سلێمانی وەرگیرام دوای ماوەیەک بووم بە ئەندامی هەیئەی ئیداری و لیژنەی هونەری تیپ لەساڵی 1974 لەگەڵ تیپی مۆسیقای سلێمانی بووم بە پێشمەرگە وەکوئەندامی تیپی مۆسیقای شۆڕش و دوای هەڵبژاردن لەهەمان ساڵدا بووم بە دەستەی بەڕێوەبەر و ئەندامی لیژنەی هونەری. لەساڵی 1975 دوای پەیماننامەی شومی جەزایر، گەڕامەوە سلێمانی و بووم بە مامۆستای سروود لە قوتابخانەی شێخ مەحمود و مەڵکەندی و دەباشان. لە مابەینی ساڵەکانی 1973 تا 1982 لەم تیپانەداکارم کردووە : تیپی مۆسیقای سلێمانی تیپی چالاکی قوتابخانەکان تیپی زانکۆ لەساڵی 1976 هەستاوم بە کردنەوەی دەورەی فێربوونی مۆسیقا بۆ قوتابیە بەتواناکانی ئەو قوتابخانانەی کارم تێدا کردووە، دەرئەنجامی ئەو هەوڵانە تیپی مۆسیقای منالانی قوتابخانەی شێخ مەحمود درووست بوو، ئەندامانی ئەم تیپە لەگەڵ ئەندامانی تیپی مۆسیقای نەورۆز کە مامۆستا عوسمان محمد ئەمین بەڕێوەی دەبرد تیپی مۆسیقای منالانی سلێمانیان پێکهێنا کە بۆ ماوەی دووساڵ لەسەر یەک، پلەی یەکەمی عێراقیان بەدەست هێنا لە فیستیڤاڵی ساڵانەی چالاکی قوتابخانەکانی سەتاسەری پارێزگاکانی عێراقدا، تیپی مۆسیقای منالانی سلێمانی لە رووی ئیداریەوە سەر بە چالاکی قوتابخانەکانی سلێمانی بوولە ژێر سەرپەرشتیاری من وکاک عوسماندا. تیپی مۆسیقای منالانی شێخ مەحمود لەساڵی 1976 لە نوسین و ئاوازی من ئۆپەرێتی]ئاهەنگی شوان [یان پێشکەش کردو پلەی دووەمیان لەسەر ئاستی سلێمانی بەدەست هێنا. تیپی مۆسیقای مندالانی سلێمانی لەگەڵ کۆمەڵێک لە قوتابییە بە تواناکانی هاوڕێیان بەرهەمێکی شانۆییان لەو فیستیڤالانەدا، لە ساڵی 1977 دا پێشکەشکرد ،لە نوسینی سمکۆ ناکام و دەرهێنانی عوسمان چێوار و دانان و پرۆڤەکردنی مۆسیقاکە مامۆستا دلێر خۆی ئامادەی کردووە، لەهەمان ساڵدا پلەی یەکەمی عێراقی بەدەست هێناوە، ئەم شانۆگەریە کە ناوی بەیتی ڕێزانکێ بوو، لە پێشدا لەدەرهێنانی کەمال سابیر بوو، لە سەر ئاستی پارێزگای سلێمانی پلەی یەکەمی بەدەستهێنا، بۆیە کاتێ هەڵبژێردرا ببرێت بۆ سەر ئاستی عێراق بۆ پێشبڕکێ، برادەرانی چالاکی قوتابخانەکان لە پێناو پتەوکردن و چاککردنی ئەو بەرهەمە، پێیان باش بوو دەرهێنەرەکە بگۆڕن و ئەوەبوو لەئەنجامدا عوسمان چێوار بەو کارەی گرتە ئەستۆ، مامۆستا دلێرلە تیپی مۆسیقای سلێمانی ئەم کارانەی ئەنجامداو : پێشەکی و دابەشکردن بۆ گۆرانی عوسمان عەلی بەناوی: ببم بە قوربان لار و لەنجەکەی. دانانی ئاواز و دابەشکردن و هۆنراوەی ئەسعەد قەرەداخی و ڤیان. دابەشکردنی پارچە مۆسیقایەکی مامۆستا ولیەم لە ژێر ناوی (نەورۆز) لە بەغا پێشکەشکرا. دانانی پێشەکی بۆ گۆرانی من دووروتۆدووری کەریم کابان و چیمەن. ئاواز و دابەشکردن و ئامادەکردنی هۆ کچێ دەمەڕۆ بۆ عەبدولقادر حەسەن. ئاواز و ئامادەکردنی بەرهەمێک،کە هۆنراوەی مامۆستا هێمن بە ناوی (ناڵەی جودایی)، بۆ یەکەمجار عەدنان کەریم گوتی و تۆمارمان کرد، دوایی بە هۆی کێشەی بەینی کاک عەدنان و تیپی سلێمانی بەداخەوە ئەو بەرهەمە سەرنگوون کرا و درا بە کاک حەسەن گەرمیانی لە تەلەفزیۆنی کەرکوک تەسجیل کرا، بە ناوی کاک خالید سەرکارەوە بڵاوبۆوە، چونکە ئەو کات ئەم پێشمەرگەبووە و نەکراوە ناوی مامۆستا دلێری لەسەربێت.

ئامادەکردنی گۆرانیەکانی ناو شانۆگەریەکی تیپی پێشڕەو هونەرمەند عەدنان کەریم گوتویەتی. دروست کردنی تیپی میللی مندالان لە ساڵی 1976 دا، ناوەکانیان: کارزان عومەر ساز، یادگار رەئوف سەنتور، ڕێبوار عیسا تەپڵ، رەحیم باڵەبان و خالید گۆرانیبێژ.

هەرجارەی هونەرمەندێکی پێشمەرگە

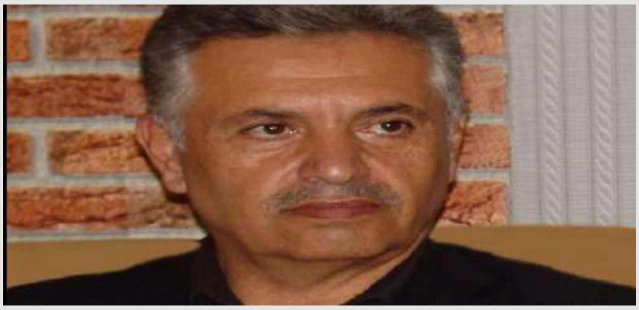

مامۆستا دلێر ئیبراهیم محەمەد

لەساڵی 1982 بووە بە پێشمەرگە لە ڕیزەکانی یەکیەتیی نیشتمانیی کوردستاندا، کاک ئاراسی برای لەگەڵ چەند هاوڕێیەکیدا تیپی مۆسیقای شەهیدکارزانیان دامەزراندبوو، ئەمیش بووە ئەندام لەو تیپە و دوایی بوو بەرپرسی تیپەکە، لەو تیپەدا چوار شریتیان دەرکرد و ئاهەنگی نەورۆزی ساڵی 1984 یشیان لە سورداش کرد، هەروەها فیستیڤاڵی نەورۆز و هەڵەبجەیان لە شاری سەقز کرد، لەو تیپەدا ئامێری بێزگیتاری لێداوە و ئاوازی داناوەو پێشەکی بۆ بەرهەمەکان داناوە. لەکاتی پێشمەرگایەتیدا لەگەڵ شوانی کەریم کاباندا چوار ژمارە هۆرەیان دەرکردووە، جگە لەوەی کتێبێکی بە ناوی (تیوری مۆسیقا) نوسیوە و لە ساڵی 1990 چاپکراوە، هەروەها کتێبێکیشی بۆ مندالان نووسیوە بە ناوی(نانەبەرە). کاتێ لە دیوی ئێران بوو بەدرێژایی حەوت ساڵ، لە ساڵی 1983 تا ساڵی 1990 لێپرساوی کۆمیتەی شاخی هونەرمەندان بوو، لە ساڵی 1990 لە سەقز لەلای برا هونەرمەندەکانی شاخ پێشنیاری کرد، فیستیڤاڵێک لەژێر ناوی فیستیڤاڵی نەورۆز و هەڵەبجە بکەن، کە مۆسیقا، شانۆ و هونەری شێوەکاری لەخۆی بگرێت، لەپێشدا تەنیا ئاراسی برای لەگەڵیدا هاتەپێش و ئامادەیی خۆی دەربڕی، وردە وردە زۆربەی برادەران هاتنە ڕیزو بەشدار بوون، لەو فستیڤاڵەدا کۆراڵی داستانی هەڵەبجە، کە لە ئاواز و دابەشکردنی ئەم بوو لەگەڵ زۆر بەرهەمی تردا پێشکەش کران. لەساڵی 1990 ەوە چۆتە سوید و ساڵی 2003 گەڕاوەتەوە کوردستان. ساڵی 2012 خەڵاتی مامۆستا ئیبراهیم ئەحمەدی وەرگرتووە.

یادنامە

بڵاوکراوەیەکی کوردیی ناوبەناوە، یادەوەری و یاداشتی جەنگاوەر و کەسایەتییە کوردستانییەکان دەگێڕێتەوە، بەشێوەی ئەلکترۆنی لە هۆڵەندا بڵاودەبێتەوە.

YADNAMA

سەرپەشتیار: سەرکەوت محەمەد فەتاح (جیهان)

E–mail : sarkawt_47@hotmail.com

سکرتێری نوسین: سەپان حەسەن

HOLLAND –Amsterdam

Mob& Viber& WhatsApp: +31615852703